

Гума — це пружно-еластичний матеріал, основою якого є каучук (природний або синтетичний). Власне каучук не є міцним матеріалом, набрякає в маслах, бензині, нетерmostійкий. Щоб усунути ці недоліки, його вулканізують і отримують гуму. Гуму виготовляють шляхом хімічної взаємодії каучуку з сіркою при нагріванні. До складу гуми, окрім каучуку та сірки, вводять речовини, що прискорюють процес вулканізації, наповнювачі, пом'якшувальні речовини, пігменти.

Гумові фарбові валики готують на основі жиростійкого хлоропренового синтетичного каучуку з добавкою фактису, бо гума, виготовлена лише з хлоропренового каучуку надто тверда.

Фактис — це дуже еластичний матеріал, який отримують шляхом приєднання сірки до льняної олії при температурі 135 °С протягом трьох годин. Від вмісту фактису в суміші залежить м'якість гуми: чим більше фактису, тим м'якша гума. Пом'якшувальною речовиною може бути й вазелінове масло. До складу гуми входить наповнювач, що збільшує ступінь твердості, — крейда; сповільнювач старіння — неозон; пігмент

для фарбування гуми. Виготовляти з перелічених складників м'яку гуму для валиків недоцільно, бо м'які валики не піддаються механічній обробці на токарному станку.

Для фарбових валиків використовують гуму, з різною твердістю, марок 4974, 520 і 4999 (табл. 8.1). Орієнтовне призначення різних марок гуми таке: № 4974 (м'яка) — для фарбових валиків ротаційних і плоскодрукарських машин високого друку; № 520 (середня) — для фарбових валиків ротаційних машин високого друку (газетних ротацій); № 4999 (жорстка) — для фарбових валиків офсетних ротаційних машин.

Гумові валики стійкі до дії води, але трохи набрякають при тривалій дії на них в'язучих речовин друкарських фарб (оліфи, мінерального масла) і дуже набрякають — при дії гасу й бензину. Стійкість валиків до дії різних розчинників і коефіцієнт сприйняття та віддачі фарби залежить від номера та складу гуми. Найкращими

коефіцієнтами сприйняття та віддачі відзначається м'яка гума, проте вона не має необхідної стійкості до дії розчинників і в'язучих фарб. Це може спричинити процес руйнування поверхневого шару під дією міграції пластифікаторів.

Гумові валики мають хорошу термостійкість і зберігають свої властивості при температурі 70—90 °С. Термін використання валиків при двозмінній роботі машини — 1,5—2 роки. Проте гумові валики необхідно: регулярно змивати, бо вони швидко забруднюються паперовим пилом, і через кожних 8—9 місяців шліфувати та полірувати. Окрім цього, з шорсткої поверхні гумових валиків важко повністю змити фарбу. Це ускладнює роботу на друкарській машині при переході від темнішої фарби до світлішої. Гумові валики не піддаються реставрації.

ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАННЯ ГУМОВИМИ ВАЛИКАМИ

Гумові валики зберігають у спеціально обладнаних приміщеннях при температурі 20 °С, не ближче, ніж 2 м до обігрівальних приладів. Перед встановленням у друкарську машину, новий гумовий валик миють теплою водою та насухо витирають. Після цього поверхню валика покривають тоненьким шаром полімеризованої льняної олії та витримують 10—12 год.

ВИГОТОВЛЕННЯ ГУМОВИХ ФАРБОВИХ ВАЛИКІВ

Металевий стержень змащують клеєм і обмотують необхідною кількістю шарів сирої гуми. Товщина всього гумового шару становить 8—30 мм. Щоб уникнути деформації валика, його обмотують стрічками з тканини і вулканізують при температурі 140 °С протягом 2—5 год. Внаслідок цього м'який, еластичний каучук перетворюється в пружну гуму необхідної твердості. Далі поверхню валика обточують і шліфують на токарному станку для вирівнювання та доведення його діаметра до необхідного розміру.

Після шліфування валики не мають достатньо гладкої поверхні, що є їх суттєвим недоліком.